

Ing. Pavel Zona, Ph.D.

Cesty rozvoje civilně-vojenské spolupráce

(Konceptuální a doktrinální vývoj)

Článek se věnuje novým pohledům Aliance na postavení a úlohu civilně-vojenské spolupráce v současných a budoucích operacích vedených silami NATO nebo armádami jeho jednotlivých členských států. Se změnou požadavků na vedení moderních operací v rámci NATO se mění i požadavky a úkoly CIMIC. Ty jsou zakotveny především v dokumentech jako je Souhrnná politická směrnice (CPG – Comprehensive Political Guidance). Nový koncept civilně-vojenské spolupráce nebo FM 3-07 Stability Operations. V těchto a dalších dokumentech se jasně odráží základní požadavek na CIMIC, a tím je posílení koordinace a koexistence vojenských aktivit s aktivitami civilních organizací podléhajících se na humanitárních nebo rekonstrukčních aktivitách v prostoru operací.

Úvod

Vývoj bezpečnostní situace ve světě s sebou nese zásadní změny v roli NATO a armád jejích členů. V současnosti vedené operace jsou právem nazývány „širokospektrálními“ (full spectrum operations). Jedná se o operace, do kterých jsou vedle armády zapojeny i další síly. Základem těchto operací odehrávajících se mimo teritorium států NATO je, že probíhají kontinuálně, souběžně, a zároveň kombinují útočné, obranné i stabilizační aktivity. Kombinace těchto aktivit je směřována tak, aby byly plně využity schopnosti armády aktivně využívat všech svých letálních a neletálních možností vést operaci. [1]

Tyto požadavky kladou na velitele, jejich štáby a mužstvo, celou řadu nových úkolů, které jsou v řadě aspektů diametrálně odlišné od požadavků operací minulých. Mnohé z nich jsou vnímány jako základní, jiné jako méně důležité či vedlejší. Především požadavky, které nejsou přímo spojeny s bojem jako takovým, jsou mnohdy podceňovány či zcela opomíjeny. Jedním ze skutečně moderních požadavků je dosažení účinné civilně vojenské spolupráce (CIMIC) ve všech fázích operace, včetně její přípravy a ukončení. Alianční velitelé požadují na základě svých zkušeností zásadní aktualizaci přípravy, ale i celého konceptu CIMIC tak, aby se zaměřil mnohem více na aktivity na podporu komplexního přístupu k vedení současných operací [2].

Na druhou stranu se po velitelích stále více žádá, aby při plánování a řízení vojenských akcí brali v potaz sociální, politické, kulturní, náboženské, ekonomické, místní a humanitární faktory. Bez jejich znalosti je působení zasazené jednotky v jakékoli operaci pouze souborem plněných rutinních úkolů. Nelze hovořit o schopnosti řešit skutečné problémy v souladu s cílem této operace. V současných operacích vedených společnými silami **nejde v převážné většině o vojenskou porážku protivníka, ale o nastolení nového prostředí**, což je spojeno s nutností akceptace, spolupráce a koordinace celé řady subjektů.

V prvé řadě velitelé musí brát v úvahu přítomnost velkého počtu zkušených mezinárodních, vládních i nevládních či humanitárních organizací. Zkušenosti naučily velitele

vnímat tyto organizace především jako zdroj potenciálních třenic a problémů. Ze strany vojáků je mnohdy zcela zásadně opomíjen informační potenciál civilních organizací, které se pohybují v daném prostoru dlouho před příchodem prvních vojenských jednotek. Jejich znalost prostředí, především vztahů a mechanismů, které zde probíhají, jsou nedoceny. Další z podceňovaných schopností těchto organizací jsou jejich zkušenosti, vztahy, kontakty, možnosti pomáhat. Vzhledem k úkolu maximalizovat podíl výše uvedených organizací a snížit soupeřivost mezi nimi nebo mezi nimi a armádou, je nezbytné propracovat se k vzájemnému efektivnímu vztahu mezi vojenskými a zúčastněnými civilními organizacemi v daném regionu. To však nelze bez důkladně založených, postupně pěstovaných a průběžně udržovaných vztahů mezi armádou a různými civilními institucemi či organizacemi.

K tomu, aby armáda a její velitelé mohli tyto úkoly splnit, je nezbytné vytvořit soubor pravidel, jehož cílem je výrazným způsobem přispět k naplnění současných, ale i budoucích úkolů CIMIC v operacích. Z tohoto důvodu vznikl v průběhu roku 2007 v rámci Spojeneckého velitelství pro transformaci (Allied Command Transformation) v Norfolku nový koncept civilně-vojenské spolupráce.

Nový koncept civilně-vojenské spolupráce NATO

S novými krizemi a s nimi spojenými operacemi vedených aliančními silami v nej-různějších částech světa je stále markantnější, že právě vztahy mezi jednotlivými aktéry, působícími v prostoru operací, jsou zásadní pro její úspěšné splnění.

Zkušenosti NATO z operací vedených v uplynulém období ukazují, že spektrum vztahů mezi ozbrojenými silami, civilními představiteli, obyvatelstvem, organizacemi a agenturami je velmi složité. Tento stav je podrobně rozebrán v úvodu zmiňované Comprehensive Political Guidance. [3]

Mír, bezpečnost, rozvoj a stabilita v krizových regionech, závisí do jisté míry na schopnosti úzké spolupráce a koordinaci mezi mezinárodními organizacemi. Tato schopnost také hraje významnou roli v předcházení krizovým situacím.

Zároveň je jasné, že ani jakkoli rychlá či razantní, ale izolovaná vojenská akce je zcela nedostatečná při předcházení či zastavení krize nebo konfliktu. Pro dosažení úspěchu je tedy nezbytné dosáhnout rozšíření vzájemné spolupráce mezi NATO a činiteli mimo Alianci na všech úrovních, a to již před a hlavně v průběhu samotné operace. Proto vedení NATO a vlády jednotlivých států souhlasily s návrhy směřujícími k nejužšímu propojení nástrojů krizového řízení NATO a reálné spolupráce na všech úrovních s dalšími partnery v rámci OSN a dalšími relevantními mezinárodními organizacemi, nevládními organizacemi a místními představiteli při plánování a propojování současně probíhajících, ale především budoucích operací.

Základní myšlenky konceptu

Přestože se politicky i vojensky NATO zavázalo k širokému přístupu k zajištění bezpečnosti, jak je zakotveno ve strategické koncepci z roku 1999, ale i v CPG (2006) či nové strategické koncepci NATO (2010), zůstává rozhodujícím modelem **krizové řízení**. NATO se snaží zvýšit efektivitu, a zároveň zdokonalit používané nástroje

krizového řízení. Navíc je jasné, že NATO nemá potřebu ani kapacitu dále rozvíjet vlastní autonomní schopnosti zaměřené na civilní obyvatelstvo. To však nemění nic na faktu, že se vojenské složky Aliance, plně zapojené do operace, budou zapojovat, v zájmu dosažení konečného stavu, do dalších vojenských i nevojenských aktivit. Metody NATO pro vedení konzultací, plánování a přijetí řešení při zabezpečení podpory misí nebo operací, stejně jako vojenské schopnosti a kapacity, musí brát tyto prvky v úvahu, jak samostatně, tak v závislosti na schopnosti rozšiřování vztahů mezi členy a nečleny NATO, včetně zapojení dalších organizací do samotného velení. [4]

Cílem konceptu budoucí civilně-vojenské spolupráce je zvýšení schopností NATO spolupracovat na co nejvhodnější úrovni s ostatními účastníky konfliktu stojícími mimo NATO s cílem zvýšit příspěvek NATO k předcházení krizí a vedení operací. V neposlední řadě jej lze považovat za podpůrný koncept v celkovém rámci komplexního přístupu NATO. [5]

Koncept v sobě zahrnuje celou škálu aktivit NATO zaměřených na předcházení krizí a řízení. Není limitován vojenskými závazky NATO. Na základní složku širokého přístupu NATO k otázkám bezpečnosti tento materiál zvyšuje zlepšení součinnosti a zlepšení pracovních vztahů, ale nesnaží se o vymezení role některého z účastníků v jednotlivých situacích. Vzájemný vztah nelze zjednodušovat jakýmkoli schematickým podřízením civilních složek vojenským, ale ani naopak. Navazuje na současnou politiku NATO a pokračující úsilí obou složek, civilní i vojenské, zlepšit vzájemný vztah a spolupráci mezi nimi v nejrůznějších krizových situacích s cílem docílit komplexnějšího přístupu k přijímání krizových řešení.

V širším kontextu tento koncept civilně-vojenské spolupráce v plném rozsahu vychází a navazuje na vztahy, které existovaly jak uvnitř NATO samotného, tak mezi jednotlivými členy a nečleny Aliance. Také vztahy mezi civilní a vojenskou složkou v operaci vždy existovaly na všech úrovních. Nicméně současné doktríny tyto vztahy popisují pouze na vojensko-strategické úrovni. Nový koncept navrhuje rozšířit tyto mechanismy z politicko-strategické na ostatní úrovně. To může pro NATO zajistit, že jeho nové nástroje krizového řízení budou v případě společného postupu všech aktérů efektivnější, a navíc budou pro ostatní aktéry (mimo NATO) výhodnější.

Trendy rozvoje CIMIC

Navzdory pochopení a uznání, **všemi subjekty a na všech úrovních**, významu civilně-vojenské spolupráce a existenci této politiky a doktríny, byla a doposud je její podpora z vojenské strany omezená. Vzhledem k velkému množství nejrůznějších krizí a potřeby je neodkladně řešit, je nezbytné spolupráci zefektivnit, přesně a jasně směřovat s cílem dosáhnout požadovaného výsledku v operacích, ve kterých je Aliance zainteresována. K tomu je nezbytné:

- dosáhnout užšího spojení úsilí a akcí jednotlivými činiteli zapojených do krize nebo konfliktu,
- rozvíjet a zlepšovat každodenní, ale i příležitostnou civilně-vojenskou spolupráci a na základě toho rozvíjet mechanismy a procesy umožňující optimalizaci spolupráce,
- rozvíjet a postupně předcházet od náhodných nebo jednoúčelových společných akcí zainteresovaných stran k pevně stanoveným a systematizovaným vztahům,

- pojmenovat a pochopit nedostatky ve formálních vztazích s cílem jim předejít a respektovat anebo i vyrovnat vzájemné role aktérů,
- zrevidovat a změnit současnou bezpečnostní politiku s cílem být schopen podle potřeby vzájemné rozsáhlé výměny aktuálních informací s aktéry stojícími mimo NATO,
- překlenout mezeru mezi současnou náplní práce CIMIC v rámci NATO a aktuálně vyžadovanou a nezbytnou spoluprací mezi velením a ostatními aktéry vzhledem k tomu, že současná definice CIMIC již nestačí a nezahrnuje celé spektrum vzájemných vztahů s aktéry mimo NATO,
- změnit současné zaměření vojenské složky na spíš vojenskou stránku operace i na spolupráci a koordinaci velitele s civilními aktéry,
- zohlednit vzájemnou provázanost bezpečnosti a rozvoje, která je dána propojením vojenské stránky s civilním a ekonomickým okruhem působnosti,
- dosáhnout optimalizace neformálních procedur a struktur NATO včetně rozvržení úkolů a odpovědnosti mezi mezinárodní štáb, mezinárodní vojenský štáb, strategické velitelství a jeho podřízené prvky.

Cílem je dosáhnout větší účinnosti a sblížení s cílem sladit vzájemné vztahy mezi NATO, jeho jednotlivými členy, partnerskými a dalšími státy vně NATO, mezinárodními a nevládními organizacemi s ohledem na podporu žádoucího rozšíření vzájemné civilně-vojenské součinnosti. [6]

Nové požadavky na CIMIC

Nutnost zásadní kvalitativní změny v konceptu civilně-vojenské spolupráce je poměrně jasná. Je dána v první řadě pro současné podmínky, determinované spektrem operací, nevyhovujícími vztahy mezi aktéry či činiteli působícími v prostoru zodpovědnosti. Zdaleka se nejedná jen o vztahy mezi vojenskými účastníky a civilními organizacemi. Je mnohem komplikovanější.

V současnosti probíhá v armádách NATO, a především v rámci spojeneckého velitelství NATO pro transformaci, práce na tvorbě nové podoby civilně-vojenských vztahů. V jeho gesci vznikl dokument Future Comprehensive Civil Military Interaction Concept. Tento dokument řeší celou řadu cest ke zlepšení činnosti aliančních sil v oblasti CIMIC. V červenci roku 2007 byl předán na operační velitelství NATO k posouzení.

Rozvoj spolupráce ve společném prostoru má široké spektrum možností. Zvýšení schopností NATO v tomto směru může být dosaženo prostřednictvím:

1. Podpory připravenosti ostatních aktérů, založenou na principu dobrovolnosti a příslušném stupni vzájemného porozumění.
2. Dosažením nekonfliktnosti mezi účastníky, založené na principu vzájemného sdílení informací, vzájemného respektu a transparentnosti.
3. Přizváním dalších vybraných aktérů ochotných společně pracovat na zvládnutí současných nebo potenciálních krizí cestou společného postupu.
4. Dosažením společného postupu na jednotlivých případech založeném na základě společného plánování a vzájemné shodě dosažené na strategicko-politické úrovni a pokračující na úrovních dalších (nižších).

Tato čtyři pravidla jasně ukazují vlastní podstatu vzájemných vztahů mezi NATO a aktéry stojícími vně aliančních struktur zainteresovaných na společném řešení krize. Dílčí vztahy mezi jednotlivými aktéry procházejí celým spektrem vzájemného působení a jsou vždy závislé na typu a stadiu krize.

Cesty rozvoje vzájemné součinnosti mezi NATO a subjekty stojícími mimo NATO mohou být následující:

- rozvoj komplexního plánování a sblížení vztahů na pracovní úrovni mezi silami Aliance a vnějšími aktéry již před operací nebo alespoň na jejím samém počátku,
- nalezení společného zájmu soustředěného na prostor zodpovědnosti s cílem prohloubit komplexnost společného úsilí různými nástroji na řešení krize,
- stanovení pevné formy mechanismů vzájemného civilně-vojenského působení na všech úrovních, uvnitř i vně NATO, a vytvořit společný celek zaměřený na co nejjasnější stanovení úkolů a odpovědnosti,
- propojení společně stanoveného mechanismu v rámci „Crisis Response System“ a „Operational Planning Process s aktéry stojícími mimo NATO.

Úkoly, před kterými stojí CIMIC, se zákonitě musí odrazit na schopnostech jednotlivých národních armád v rámci NATO. Lze předpokládat, že změny se budou týkat celé jejich škály možných doktrínálních změn. Je téměř jisté, že CIMIC bude mít rozhodující vliv na schopnosti vojsk ve všech budoucích operacích.

Z toho plyne, že ve všech doktrínách bude nutné počítat s důsledky společné činnosti NATO a aktérů stojících mimo jeho struktury v prostoru operace, a to ve všech směrech. Bude se to týkat následujících oblastí:

1. Institucionalizace vzájemného působení. To bude ovlivňovat celou politiku a doktrínální systém uvnitř NATO zaměřený na tuto oblast, jež zahrnuje různé nástroje Aliance, které mají vliv na NATO Civil Emergency Planning Policy včetně vojenské doktríny NATO.
2. Současné organizační směrnice budou muset být rozšířeny s cílem jasného vymezení úkolů a zodpovědností uvnitř NATO tam, kde je to nezbytné.
3. Pro přípravu a výcvik bude stále významnějším prvkem zapojení aktérů podílejících se na úsilí NATO a stojících mimo Alianci. Tam, kde to bude možné, je nutné zapojit experty z prostředí mimo struktury NATO do tohoto procesu, který bude probíhat podle odpovídajícího a dobře promyšleného výcvikového plánu.
4. Tvorba celé řady zcela nových nebo zásadně inovovaných dokumentů, které umožní společné působení, a které budou zajišťovat interoperabilitu s aktéry stojícími mimo NATO.
5. K usnadnění přijetí koncepce rozšířeného vzájemného ovlivňování přispěje jednání na nejvyšší politické, vojenské plánovací a rozhodovací úrovni.
6. Nezbytným se jeví také rozšíření okruhu odborných znalostí i mimo vojenskou oblast.
7. Rozšíření informačních center s možností využití současné struktury a uspořádání v rámci Aliance jako nezbytný předpoklad k vytvoření středisek zajišťujících v oblasti vzdělávání zásadní podporu nové úrovně společné civilně-vojenské součinnosti.

8. Požadavek na rozšíření vzájemného sdílení informací na všech úrovních může vyvolat revizi současných bezpečnostních pravidel, systému sběru a shromažďování dat, včetně standardních operačních postupů (SOP).

Na základě vyhodnocení tohoto typu operací vedených armádami NATO v Iráku a Afghánistánu vznikají nové předpisy a doktríny, nebo jsou zásadním způsobem inovovány stávající. Jedním z příkladů je americký FM 3-07 *Stability Operations*. V něm jsou obsaženy zcela nové požadavky na schopnosti CIMIC plynoucí právě z dosavadních zkušeností, problémů a chyb zaznamenaných v této oblasti. Jedním z nich je požadavek na zřizování nového „centrálního“ prvku CIMIC, a tím je Operační centrum CIMIC jako orgán spojeneckého velitele. [7]

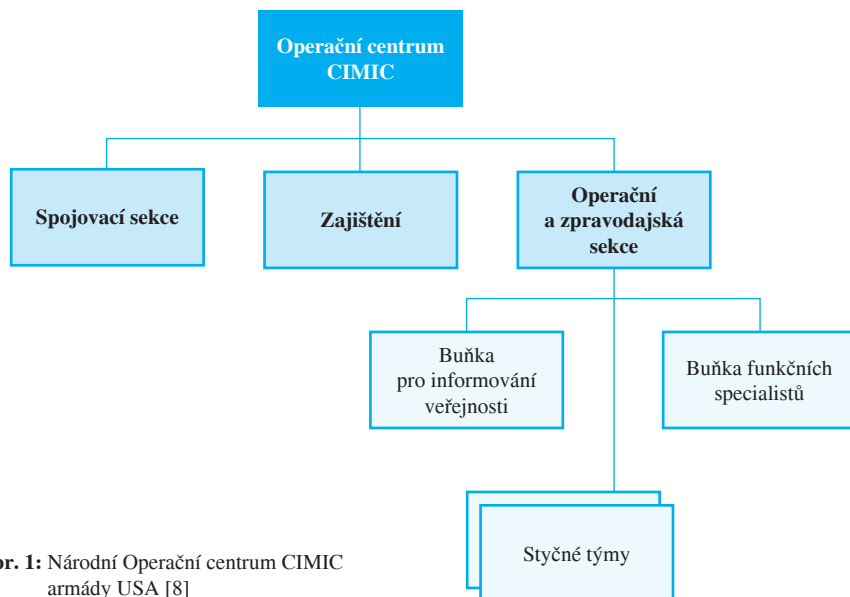
Operační centrum CIMIC

Operační centrum CIMIC (CMOC – Civil-Military Operations Center) je základním prvkem, který by měl vytvářet všechna vojenská uskupení zabývající se civilně-vojenskými aktivitami. Toto centrum zřizuje velitel a je tvořeno personálem uskupení a používá její vybavení a materiál. Je zřizováno především jako prostředník mezi místním obyvatelstvem a institucemi, humanitárními organizacemi, vládními a nevládními organizacemi, mezinárodními vojenskými silami a všemi dalšími organizacemi, pohybujícími se v prostoru operace. Je plně podřízeno veliteli, který jej zřídil. Jeho složení, rozmístění a velikost je dána situací a může se měnit v průběhu operace. Může být také doplněno o další prvky, jako například vojenskou policii, ženisty, lékaře atd. Úkolem centra je především podporovat všechny aktivity týkající se civilně-vojenských vazeb, provádět analýzu, plánovat a dohlížet na jednotky provádějící tyto operace. Koordinační centrum je spíše jednotka než organizace.

Centra mohou mít různé názvy a různé úkoly. Závisí to na úkolu a potřebách velitele, který jej zřizuje. Na práci centra se mimo armády Spojených států, která jej zřizuje, podílejí další prvky. Jsou to další partnerské armády v rámci mnohonárodních operací, místní představitelé a organizace, zahraniční organizace, privátní sektor a nevládní organizace. Na organizaci centra má vliv celá škála faktorů: počáteční podmínky a přepokládané úkoly, požadavky velitele, operační bezpečnost, pracovní postupy, vztahy s mezinárodními organizacemi a další.

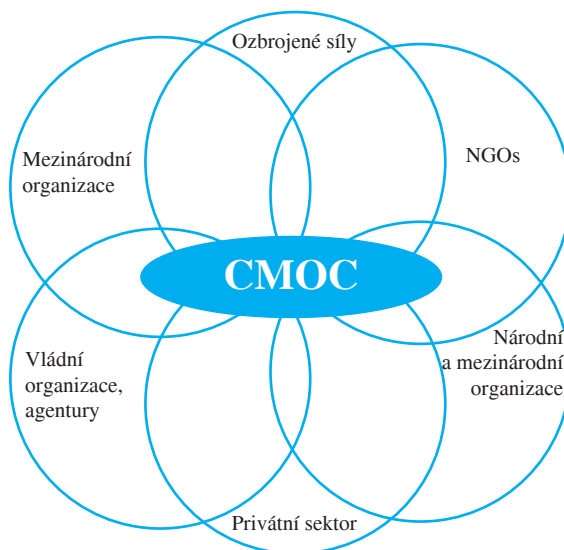
Základ CMOC tvoří struktura podle obr. 1, která se schematicky dělí na následující nosné části:

- sekce spojovací,
- sekce zajišťující bezpečnost ve všech jejích aspektech – fyzickou, operační, personální a velení a řízení v kontextu s funkcí CMOC,
- operační a zpravodajská sekce, která specifikuje statut a směr činnosti CMOC,
- buňka funkčních specialistů, jejichž úkolem je realizovat jednotlivé projekty nebo mít nad jejich realizací dozor,
- buňka zabývající se vztahy s veřejností a médii, jejímž úkolem je informovat veřejnost o činnosti CMOC,
- styčné týmy tvořené styčnými důstojníky zajišťujícími vnější vztahy CMOC s vojenskými i civilními organizacemi a prvky.

Obr. 1: Národní Operační centrum CIMIC armády USA [8]

Všechny CMOC působící v prostoru operace pracují v souladu s požadavky a v závislosti na aktuální situaci. Velitel na kterémkoli stupni může zřídit svůj vlastní CMOC. Tím, že si velitel vytvoří vlastní CMOC, si vytváří dobré výchozí podmínky pro koordinaci vzájemných civilně-vojenských vztahů a požadavků. Velitel, který působí ve velké geografické nebo operační vzdálenosti od nadřízeného velitelství, cítí nutnost zřídit vlastní CMOC mnohem intenzivněji a o jeho zřízení usiluje. Zjednodušené schéma propojení vazeb uvnitř CMOC včetně zainteresovaných složek je znázorněno na obr. 2.

Obr. 2: Koordinace uvnitř civilně-vojenského operačního centra [9]

Důležitým prvkem CMOC je *buňka* zabývající se informováním veřejnosti o jeho aktivitách. Zúčastňuje se pravidelně jednání centra a zabezpečuje především to, aby se členové organizací spolupracujících s CMOC plně ztotožnili s informacemi předávanými médii prostřednictvím pracovníků pro vnější vztahy. Je logické, že ne všechny informace od všech součástí centra jsou identické – je však nezbytné zajistit to, aby se vzájemně nepopíraly.

Spolupráce zajišťující kontakt a vzájemnou komunikaci mezi ozbrojenými silami, vládními i nevládními organizacemi a agenturami, je základním stavebním kamenem vzájemného porozumění a dosažení jednoty společného úsilí. Spolupráce je zcela nezbytná ve stabilizačních operacích, kde se setkává velké množství vnějších aktérů s širokou škálou vnitřních problémů.

Cílem „Konceptu budoucí civilně-vojenské spolupráce“ je zvýšení schopností NATO spolupracovat na optimální úrovni s ostatními účastníky konfliktu stojícími mimo NATO s cílem zefektivnit činnost NATO při předcházení krizí a vedení operací. V neposlední řadě jej lze považovat za podpůrný koncept v celkovém rámci komplexního přístupu NATO. Jde o v rámci NATO prosazovaný koncept „komplexního přístupu“ (comprehensive approach), který vychází ze základní myšlenky, že síly a prostředky ozbrojených sil (armády) samy o sobě nemohou zajistit úspěšné řešení krizí. Toto může zajistit pouze široké propojení celého spektra civilních a vojenských nástrojů a úzkou spolupráci a koordinaci mezi jednotlivými aktéry. To vyžaduje komplexní přístup mezinárodního společenství. [10] Koncept budoucí civilně-vojenské spolupráce, a především jeho naplnění se jeví jako logická a nedílná součást tohoto přístupu.

Je zajímavé, že v zatím neautorizovaném překladu názvu dokumentu se anglické slovo **interaction** nepřekládá jako spolupráce, ale používá se výraz **interakce** jako kvalitativně nový stupeň dosud používané spolupráce (CMI – Civil-Military Interaction). Již z toho je patrné, kudy povede nová cesta a s ní spojený rozvoj teorie v oblasti CIMIC.

Ze zásad které byly zakotveny v „Konceptu“ vychází novelizovaný AJP 9A Allied Joint Doctrine for Civil-Military Cooperation. Rozebírat celý dokument je nad možnosti tohoto článku, ale na druhou stranu bude v nejbližší době nezbytné provést jeho důslednou analýzu s cílem objasnit nové myšlenky v něm obsažené. A že bude co rozebírat, to vyplývá již ze samotné definice CIMIC. Ta klade důraz na podporu mise na rozdíl od dosud platné, která je zaměřena především na podporu velitele. K naplnění tohoto úkolu přispívají také odpovídající zásady zapojení příslušníků CIMIC v operaci, které mají zajistit efektivní vedení aktivit CIMIC v prostoru nasazení.

V případě definovaného cíle CIMIC je možné spatřit uplatňování konceptu budoucí civilně-vojenské spolupráce do praxe. Lze předpokládat, že aktualizovaná doktrína CIMIC NATO se po jejím schválení odrazí také v nutnosti přepracování doktrín AČR a z nich odvozených dokumentů.

Vzhledem k tomu, že NATO v roce přijalo na svém zasedání v Lisabonu nový strategický koncept obrany a bezpečnosti členů NATO, lze předpokládat, že při jeho rozpracování do jednotlivých schopností vyvstanou pro oblast CIMIC nové úkoly. Plyne to mimo jiné z části pojednávající o krizovém managementu a jeho úkolech kde se říká:

„NATO má v současnosti jedinečný a robustní soubor politických a vojenských schopností řešit celé spektrum krizí předcházející konfliktu v jeho průběhu nebo po něm. NATO hodlá aktivně využívat a vhodně kombinovat tyto politické a vojenské nástroje,

kteřé pomáhají řešit tyto krize. Tento potenciál hodlá využít aktivnímu ovlivňování bezpečnostní situace a vývoje krizí dříve než mohou eskalovat do konfliktů, případně k zastavení pokračujících konfliktů, kde se dotýkají bezpečnosti Aliance, a k znovunastolení stability v post-konfliktních situacích v případě, že mají vliv na euroatlantickou bezpečnost.“

Lessons learned po r. 2008

Důraz na stále rostoucí potřebu úzkého propojení aktivit politických, civilních a vojenských se odráží mimo jiné v odstavci 21 tohoto konceptu. Tam je řečeno, že na základě *lessons learned* z operací NATO v Afghánistánu a na Balkáně se jasně ukazuje, že společné úsilí politických, civilních subjektů je v krizovém managementu nezbytné. Aliance musí mnohem aktivněji spolupracovat s mezinárodními organizacemi působícími v krizovém regionu, a to ve všech fázích operace. Spolupráce je nezbytná v oblasti analýz, plánování a vedení společných aktivit s cílem dosáhnout co největší míry sladění a efektivity aktivit. [11]

Z tohoto na první pohled jednoduchého a jednoznačného odstavce vyplyne pro oblast CIMIC celá řada úkolů, které nebude možné naplnit v podmínkách NATO, ale především v podmínkách AČR, bez nutnosti hlubší revize filozofie přístupu k CIMIC. Na základě zkušeností z působení našeho PRT v Lógaru, ale i předešlých působení českých kontingentů v zahraničí se ukazuje:

- a) nutnost co nejužšího propojení aktivit českých nevládních organizací s činností našich vojáků v krizových oblastech,
- b) nutnost vzájemné spolupráce již ve stadiu výcviku nebo přípravy a hlubšího vzájemného poznání a pochopení úkolů, postupů a priorit,
- c) nutnost hlubší mezirezortní spolupráce postavené na jasných pravidlech a zásadách včetně vzájemného propojení finančních toků,
- d) nutnost stanovení jasných a závazných pravidel pro CIMIC v rámci Aliance, tak jak o tom jednal workshop Civil-Military Interaction v Norfolku v závěru loňského roku.

Závěr

V současné době je v rámci operací pod vedením NATO (EU) oblast CIMIC jednou ze stěžejních. Je velmi obtížné stanovovat obecně platná pravidla práce v této oblasti. V operacích mimo území, především mírových, naráží armáda na své limity zejména ve stabilizační fázi operace. Ty jsou dány nejen omezenými kapacitami a možnostmi armády podílet se na humanitární činnosti a obnově, ale také přístupem sil Aliance k naplňování vojenských a politických cílů operace jako takové. Podobně, jak ukázaly zkušenosti z povodní v uplynulých letech, naráží armáda nasazená v rámci integrovaného záchranného systému (IZS) na své limity dané v prvé řadě zákonem č. 219/1999 Sb., kde je jasně stanoveno, k čemu lze armádu využít.

Co se však jeví jako základní problém ve spolupráci civilních organizací, armády, místních představitelů a obyvatelstva, je komunikace a koordinace a s tím úzce související vzájemné vazby těchto subjektů. Jako základní naplňování nových požadavků v oblasti CIMIC se jeví postupná tvorba pravidel spolupráce mezi civilní a vojenskou

složkou, jež se nabízí jako logická a směřující k naplnění cíle operace ve všech jejích oblastech a jednotlivých fázích. K tomu je nezbytné využít především aliančních materiálů a dokumentů z konferencí a seminářů. K dispozici jsou ale dnes již bohaté zkušenosti, kterých AČR a její složka CIMIC nabyla v posledních zhruba deseti letech. Jde o zkušenosti získané v republikách bývalé Jugoslávie, v Iráku či Afghánistánu, nebo při nasazení armády v rámci IZS (včetně střediska CIMIC) zvláště při povodních v letech 2002 a 2006. A v tom je možno spatřovat další zaměření práce v této oblasti.

Použitá literatura:

- [1] CALDWELL, Wiliam B. *The U.S.Army Stability Operations Field Manual*. The University of Michigan Press, 2009 p. 2-1. ISBN 978-0-472-03390-4.
- [2] HENDRIGAN, Mike. *Civil-Military Interaction Contributing to a Comprehensive Approach*. In 2010 CD&E Conference, Norfolk USA.
- [3] *Comprehensive Political Guidance*. Riga: NATO, 2006. Dostupný na www.nato.int/issues/com_political_guidance/index.html.
- [4] *Future Comprehensive Civil Military Interaction Concept*. Norfolk: NATO, 2007, p.1.
- [5] *Future Comprehensive Civil Military Interaction Concept*. Norfolk: NATO, 2007, p.4.
- [6] *Future Comprehensive Civil Military Interaction Concept*. Norfolk: NATO, 2007, p.6.
- [7] FM 3-07 *Stability Operations*. HQ US Army, 2008, p. A 12. PIN: 080499-000.
- [8] FM 3-07 *Stability Operations*. HQ US Army, 2008, p. A 13. PIN: 080499-000.
- [9] FM 3-07 *Stability Operations*. HQ US Army, 2008, p. A 14. PIN: 080499-000.
- [10] *A Comprehensive Approach*. Dostupný na http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_51633.htm.
- [11] "Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation." Adopted by Heads of State and Government in Lisbon. NATO. P 2. Dostupný na <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>.

Když jsem nastupoval do funkce, sliboval jsem dvě věci – realismus a otevřenost. *Bílá kniha o obraně* popisuje bez přikras současný stav, ve kterém se nacházejí ozbrojené síly. Není to příjemné čtení, ale bez upřímnosti nemůžeme přistoupit k řešení. Nepřichází s nataženou dlaní a nečekám skokové zvyšování rozpočtu Ministerstva obrany podobně, jako se v posledních letech skokově škrtalo. Nicméně předpokládám, že se rozpočet ministerstva postupně zvyšovat bude.

Jsme na rozcestí. Analýzy ukazují, že po letech krácení rozpočtu, nekonceptních zásahů a plýtvání jsou rezervy vyčerpány. Řešení problému, ve kterém jsme se ocitli, nebude jednoduché, ale existuje. Vyžaduje provedení hlubokých systémových změn a přesměrování zdrojů do hlavních funkcí, jež mají plnit ozbrojené síly ČR. Je jasné, že se změny, se kterými *Bílá kniha o obraně* přichází, nebudou všem líbit, že někteří lidé budou zpochybňovat například ukončení některých zbytných vojenských schopností.

Pokud bychom ale nedělali nic, znamenalo by to rezignaci na obranu země. Žádný politik, který je skutečně odpovědný občanům, si něco takového nemůže dovolit. Je proto nutné přistoupit k systémovým změnám a postupně zvyšovat rozpočet na obranu, aby ozbrojené síly ČR byly schopné naplnit vytyčené politicko-vojenské ambice. Komplexní problém vyžaduje komplexní řešení, jež přesahuje horizont jedné vlády a není v silách jednoho ministra. Je proto nutné, aby budoucnost ozbrojených sil byla záležitostí všech demokratických stran a vlád.

**Alexandr Vondra, ministr obrany ČR,
Bílá kniha o obraně.
Praha: MO ČR – OKP MO, 2011.**